

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:
 в Австрії:
 на цілий рік 20 кор.
 на пів року 10 кор.
 на чверть року 5 кор.
 на місяць 1/70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року 8 рублів
 або 18 франків
 Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
 «Рім неділь і руских свят
 1/2 год. пополудни.

Редакция, адміністрация і
 експедиция «Руслана» під ч. 1.
 «А. Домбровского (Хорунцини). Екс-
 педиция місцева в Агенції Со-
 коловского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
 на попереднє застереженє. —
 Реклямації неопечатані вільні
 від порта. — Оголошеня зви-
 чайні приймають ся по ціні
 20 с. від стрічки, а в «Наді-
 сланім» 40 с. від стрічки. По-
 дяки і приватні донесеня по
 30 с. від стрічки.

Угорські клопоти.

(X) Переслуханє угорських політиків і парламентаристів в Будапешті не покінченє, а поагода політичного пересилєня не послїдує в тих днях підчас теперішнього побуту монарха, а може протягнути ся ще на довший час. Але серед тих подій пали з уст монарха в розмові з гр. Юлієм Андрашім важкі і замїтні слова: «Я дуже старий чоловік — сказав монарх — і заслужив на се, щоби мене полишено в сунюкою. Не знаю ані одного случаю, щоби який инший володар в так підхожим віці був поставлений перед такі державні клопоти». Монарх бачить іменно, що єго діло 55-літної невспучої праці загроженє вагагою малярских загорільців, а се тим небезпечнїйше, що сегодня з сею вагагою загорільців згоджують ся в домаганях на національнїм полі і нїбито уміркованїйші елементи, бо де розходить ся о осягненє придбань коштом Австрії, там они однодушні. Отже не лише кошутівське сторонництво ставить сю програму знаціоналізованя армії, що є тотожне з розривом єдності і знищенєм дуалїзму, але сею ідеєю переняли ся всі сторонництва угорского союму і змагають до роздїлу військового і політичного, а тим самим і економічного. Цїсар вислухав вже деяких угорських політиків, але всі они без ріжниць дораджують до уступок супроти обструкції, а гр. Апонїого представляють яко найвідповіднїйшого кандидата на президента міністрів.

Що значило би покликанє Апонїого на се становище, зрозумїємо легко, нагадавши собі єго памяту промову. Єго програма ріжнить ся лише в одній точці від кошутівської, іменно що-до способу заведеня малярської мови у війську.

Цїсар не рішив ся ще в нїчїм що-до сеї справи і не висловив перед нїяким з переслуханих доси політиків свого погляду, одначе із скупих вїстий про сї авдїєнції видно, що Корона не є склонна до уступок і се викликало в Пешті велике пригнобленє поміж малярскими загорільцями. Ідея осягненя національнїх уступок у війську запаморочила голови малярских загорільців так, що там напевно сподївали ся єї здійсненя. Апонїівці і Кошутівці розчарували ся. Они думали, що спиненє всякої роботи в соїмі обструкцією і неможливість переведеня тепер бранки приневольить Корону до уступок. Тимчасом ті сподїванки показують ся хибними, найвишша військова управа вже з тим освоїла ся, що иншим способом на основі єствуючих законів виповнить недостачі в армії, які споводувала неможливість бранки. Але бездїйність союму, стан єх lex нанесе краєви і населєню тяжкі шкоди, які відчують і загорільці малярської обструкції. Все те викликає і в угорскїм дневникарствї і в суспільности велике пригнобленє, коли тимчасом в Австрії хїд угорского пересилєня розбуджує як-раз противні почуваня. Всї

сторонництва політичні в Австрії доходить до сего погляду, що Австрия не може згодити ся на се, щоби єї коштом Малярї творили собі окрему національну армію. Можна сподївати ся, що рішучість, з якою Корона стоїть супроти таких змагань угорских загорільців, доведе до щасливого покінченя пересилєня.

Заробкова еміграція.

Побутові відносини руских робітників рїльєних в Німеччинї представляє справозданє Народного Комїтету ось як:

В кождїм дворї, де був о. Г., було найменше 20 а звичайно 50 робітників. Такого двора, де були би самі рускі робітники, о. Г. не стрїтив нї одного. Всюди найшов Русинів разом з Мазурами або Словаками. А що ту двірські підлизники говорили, що дївчата їдуть там на розпусту, то о. Г. на се добре уважав: Розпусти не найшов нїгде. Німецькі пани хвалили Русинів, бо казали, що рускі робітники нїгде у них не шють, а Мазури і Словаки без горівки не поступають ся. В льох місцевостях рускі робітники сказали, що они не хочуть меншати разом з Мазурами, бо то остатні батяри, піяки і галабурдники. О. Г. пішов до двора і просив, аби пан дав для руских робітників окрему хату. Оба пани зараз на се згодили ся і віддїлили наших від Мазурів.

О роботї Русинів ріжно там говорять. Всї кажуть, що Русини добрі робітники, тільки ще не уміють так скоро робити, як ті, що вже від кількох лїт ходять на роботу до Німців. Особливо не уміють Русини робити на гурт (на акорд). Але деяких руских робітників Німці дуже а дуже хвалять. Той пан, котрий дістав людей з Гусятинщини, написав до рїльничої палати і до Народного Комїтету величезну подяку, в котрій пише, що таких добрих робітників як говилівські, Німці ще не бачили. Так само дуже хвалять собі робітників з повіту збаражского. О них кажуть лише, що їм тяжко рано розмахати ся до роботи, але як вже вийдуть, то роблять скоро як машина.

В однім дворї рускі робітники жалували ся о. Ганицкому, що они не можуть їсти того, що їм двір дає, бо в двірській кухні не уміють варити по нашому так, аби нашым людям смакувало. О. Ганицкий просив в дворї, аби двір всю ординарїю давав робітникам, а они самі будуть собі варити. Двір зараз на се згодив ся, відставив від роботи одну жінку, аби людям варилє. В кількох дворах люди казали, що хочїли би, аби їм зміняли харч, а сї двори також згодили ся на жалєвє людей.

Цїкава річ, що наші люди скрізь не хочуть мєса і просили, аби двір замість мєса і смальцю давав їм гроші. Деякі двори згодили ся, що замість смальцю будуть людям давати по 50 феників (тє є 30 крайнарів). Инші двори не згодили ся на таке і казали: «Руский хлоп тому такїй слабїй до роботи і тому гірше робить як Німець, бо руский хлоп нїколи не їсть добре. Ми хочемо, аби робітник добре їв, та аби був здоров і мав силу до роботи. Тї пани згодили ся підвишити порції молока на 7 літрів на тижєнь, а замість смальцю будуть давати солонїу.

Натрафив також о. Ганицкий на одного не-

доброго пана. Приїхав до двора в Баттлєві, а тут люди як не обскочать єго, як не зачнуть плакати і жалувати ся! Кажуть, що як приїшли там, то пан повідбїрав їм контракти а дав другї гірші. Той пан, на імя Больтенштерн, платив людям 15 марок (18 корон) місячно, давав їм зле їсти, молока цілком не давав, а казав людям спати в хлїві такїм, в якїм Німці безрогів не тримають. В додатку п. Больтенштерн бив людей. Більша половина робітників вже утїкла від него. Больтенштерн є звїмченїй Поляк, котрий навіть своє імя перемїнив на німецьке. Він заплатив жидівским агентам щось по 2—5 марок за одного робітника і ті жиди запродали єму кількадесят Русинів, отже не Народний Комїтет дав Больтенштернови робітників.

Коли о. Ганицкий вислухав всі скарги робітників, пішов до Больтенштерна і каже єму: «Люди жалують ся, що в контрактї є молоко, а ви їм молока не даєте». На се Больтенштерн відповів: «Я молока потребує для моїх псів». Ані молока не хотїв дати людям, ані не згодив ся на инші жаданя, з якими в імени людий приїшов до него о. Ганицкий. Вечером запросив Больтенштерн о. Ганицкого на вечеру, так як се в инших дворах робили. О. Ганицкий на вечеру до него не пішов, але повечеря з людьми. Рано Больтенштерн прислав о. Ганицкому каву, але о. Г. сказав: «Коли пан має молоко тільки для псів, то нехай і каву дасть псам». Коли о. Ганицкий відїздив, пан прислав єму кариту, але о. Г. кариту не привняв, тільки пішов до колїї пішки, а всі люди відяровадили єго, працюючи ся з ним сердечно. О. Ганицкий описав всі лайдацтва Больтенштерна і подав до пруских властей, аби взяли робітників в оборону.

З того, як зле вийшли ті люди, котрі дістали ся до Больтенштерна, видко, як то зле їти до Прус через агентів. Агенти просто запродують людей у неволю до тих панів, котрим Народний Комїтет не хоче дати робітника.

О. Ганицкий впровадив нову річ, якої доси робітники не мали. В кількох дворах робітники жалували ся, що не мають свїтла і тому не можуть для себе нічого зробити, коли вернуть від роботи. О. Г. пішов з тим до панів і хоч про свїтло нема в контрактах нїякої згадки, ті пани згодились дати людям свїтло. Всюди подав о. Г. панам спис руских свят і пани обїцяли, що Русинам позволять рускі свята святкувати.

Польскї часониси писали були дуже богато о тім, що поутїкали робітники з Говилова, в Рогатинщини і Гуцули. А з тими «збїгцями» то така істория: Мазури дуже люті, що тепер їдуть до Німеччини рускі робітники, бо в той спосіб Русини відбїрають Мазурам великі зарібки. Отже як де лиш прийдуть Русини, то Мазури їх бунтують, кажуть, що в иншїм місци лиша робота і т. д. Підбунтованї робітники утїкають і шукають щастя в иншїм місци. Та не знаючи крию і бєсїцї, не можуть нічого найти і мусять шучас єм вертати до дому. Навить в однім польскім дворї, де є добра дїличка, жалували ся о. Ганицкому, що руских робітників бунтують Мазури, а як Русин їде, то на єго місце приходить Мазур, котрий збунтував Русина. Там, де були говилівскї робітники, також Мазури збунтували двох Русинів. Збунтувавши їх, обїкрали людей і утїкли. О. Ганицкий був також

і там, звідки ніби то Гуцули поугікали. Отже самі Гуцули сказали, що було кілька таких, котрі не хотіли робити, тай забрали ся. Ті, що лишили ся, казали: «Є ту еще між нами два лайдаки, було би добре, як би они звідси забрали ся». О. Г. відправив в лісі Службу Божу, а відтак всі робітники разом з о. Г. фотографували ся, аби мати пам'ятку, що був у них гість від Народного Комітету.

Політичні вісти.

Будапештеньські авдієнції цїсаря не розвіяли песимістичного настрою що до ситуації на Угорщині. Перехід їх представляють так, що цїсар сидить при бюрку і являючому ся на авдієнцію вказує побіч фотель до сїданя, а відтак завзиває его висказати ся про положене і представити свої погляди що-до поступлятів. Сам цїсар не відзиває ся ні слівцем, а тільки часом коротким питанєм зверне розмову на пожаданий предмет. По півгодинній авдієнції цїсар встає від бюрка на знак, що она скінчена. З цілого ряду угорських мужів стану всі без вімки жадали уступок для опозиції. Ся однодушність з Кошутівцями не мало дивує цїсаря і в дальшій ході нетерпеливить та дерверує. До одного з угорських політиків висказав ся цїсар: Не понимаю, чому через 36 літ ніхто мені не згадав ні словом про сі справи аж тепер нараз приходять до мене з жаданнями нової далекоюсяглости. На адресу гр. Аповіго мав сказати цїсар: «Коли посол Лендль може робити обструкцію, то і я се зроблю!» Тож всякі надії на якісь концесії мусять розвіяти ся серед малярських народовців.

Заповідженням визитам англійського короля Едварда VII. і царя Николая II. у Відни пришеє праса велике значіне для скріплення мира, особливо в виду теперішньої рухавки. *Rob. Correspondenz* пише в тім згляді:

Можна бути переконаним, що виміна гадок обох монархів о положеню в Туреччині відбуде ся при спільнім їх змаганю зовсім гармонійно. Подія, викликана убитєм консула Ростковського, викликала що правда занепокоєне в неюдних кругах. Але треба признати, що поступованє Росії по тім, що стало ся, є зовсім оправдане. Головну точку опори подає в сїм напрямі без сумніву миролюбивість царя Николая II. Є оправдана надія, що й дальше не буде вести ся ніяка, оперта на своїх окремих інтересах політика, для того не буде порушений той момент, котрий нарушив би всі живітні основи англійської політики: загроженє дотеперішньому станову на європейськїм сході. Треба пожежу зльокалізувати і адусити. Австро-Угорщина і

Росія, обі на Балкані найбільше інтересовані держави, мають в теперішній порі довірє держав, що будуть ділати в успішнім дусі і в повній згоді, а з другої треба сподівати ся, що і Туреччина все зробить, щоби в бажанім дусі поступити наперед та що при тім узгляднить по можности момент гуманности. Але розуміє ся, що і єї акції треба дати відповідне місце. Отже мимо всяких прикличок треба уважати загроженє загальному миру за зовсім неімовірне.

Положенє на Балкані мимо всего представляє ся дуже грізно. З одної сторони християнське населене проявляє рішучу постанову «боротись за свободу до загины», а з другої сторони турецьке військо розпалює тільки завзяте своєю жостокостю і нетерпимостю до джяврів. В послїдних днях — як доносять з Царгорода — італійський підданий, урядник російської корабельної агентури, переходив коло арсеналу артилерії в урядничій російській шапці. Чотири турецькі вояки накинули ся на нєго з лайкою, прозиваючи «російський джявр», «російський поганин». Відтак побили его так сильно, що відставлено побитого до шпиталя. Італійський амбасадор вручив оноді Порті ноту, з жаданєм покараня винних, відшкодованя і наложеня гати таким переступам. До сеї ноти прилучила ся і російська амбасада з осторогою, щоби здавлено неприязний підбурюючий рух против Росії між турецькою армією. До *Frankfurter Ztg.* доносять з Царгорода, що тамошні компетентні сфери уважають положене в Македонї таким критичним, що такої хвилі не було від російсько-турецької війни в р. 1877/78. Консулі є глибоко пересвідчені, що в Македонї не буде мира без інтервенції держав. Італія і Франція вислали в околиці Мітилене два панцирники. З напруженєм дожидають вістий про становиско Англії, яка в послїдних часах виявила велику рівнодушність. В англійських кругах твердять, що англійська середземна ескадра появить ся в Дарданелях, коли російська фльота задержала би ся довший час близько Босфора. Як звісно, російська фльота вже уступила, коли султан дав припорученє, щоби всі російські жаданя задля убийства Ростковського сповнено як найдокладнійше. За уступленє фльоти султан окремо подякував цареві. З Лондону нашіла якась не конче імовірна вість, що до Царгорода приїхали були сіма днями три грецькі офіцари в тій ціли, щоби тут заключити з Туреччиною якусь тайну згоду, після котрої Греція мала би Туреччині помагати підчас війни, а Туреччина знов мала би признати Греції Крету.

Російські жиди в страху перед новими гоненнями зі сторони правительства. Іменно ходить чутка, що міністер внутрішних справ Плеве приготує ся до справдішної кампанії против жидів з причини, що они достарчуют готовний

контингент російських революціоністів. Дарма, що краківський зїзд рабінів строго припоручив жидам заповідь жидівської віри що-до послуху «Богови і цїсареві» — п. Плеве найшов обильний материял доказовий в вислідах слідства, веденого директором одесскої поліції п. Лопухином, що жиди беруть величезний уділ в революційній пропаганді в полудневій Росії. З між арештованих в наслідок сего слідства є аж 90 процент жидів.

НОВИНИ.

— Календар. В середу: руско-кат. Максима; рим.-кат. Зефірина пани. — В четвер: руско-кат. Михей; рим. кат. Иосифа Каласант.

— Депутация руских послів у Намісника і Маршала краевого. Виконуючи рішенє руского клубу соймово о з 15. серпня 1903 явила ся делегация того-ж клубу в неділю дня 23. с. м., передовсім у Намісника. Делегати руского клубу др. Олесницький, сов Глиджук і Барвінський представили Намісникові передовсім величину катастрофи градової, яка навістила східну часть краю засягнувши цілий простір землі, від стрийського і калуєкого підгір'я аж по Гусятин і Заліщики. Катастрофа тая обняла територіяльно значно ширші простори, як повнів в Галичині західній і не обмежиласьна знищеню землеродів, але потягнула за собою в многих місцях знищенє будинків селянських і жертви в инвентарі господарскім а навіть і в жатю людськїм. Наслідки катастрофи для хліборобского населеня в східній части краю є страшні і незвичайно тяжкі; вже нині стоїть перед ним страшна мара голоду, всюди брак збіжя на засів і брак средств на закуно. Вагалі же брак збіжю, бо там, де вибив град збіжє селянське, виток також і землеродів обшарів двірєких а катастрофа діткнула майже виключно рілвнічі сторони краю, де брак можности зарібку при заводах промислових. З тих причин рускі послы жадають від Намісника, щоби не звужаючи на голоси праси польської, котра промовчує дійсний стан в Галичині східній і аннектує цілу суму запомоги правительственной для потерпівших від повени в Галичині західній, розділив фонди, правительством для Галичини признані, по справедливости, беручи за основу розділу висоту дійсної шкоди і дійсної потреби і щоб при розділі тім діткнені тяжко східні повіти не були покривджені.

На се відповів Намісник, що звісно єму, що східні повіти діткнені зістали дійсно великою і тяжкою катастрофою граду і що в деяких повітах потреба справді скорой і значной підмоги. З тою помочю Намісник і посипить дійсно, руководачись беззглядно лише самою справедливостю і дійсною потребою. При тім однак зазначив Намісник, що розміри катастрофи в західній Галичині є значно більші, як у східній, бо кромі повени є там ще в повітах, не діткнених повеню — неурожай — підчас коли в Галичині східній повіти не діткнені градом виказуют всюди гарний урожай.

ЗАПИСКИ ЛІКАРЯ.

Переклала Маруся Полтавка.

Спосіб чистого розчину, ужитий Бокгартом, був дуже недокладний і проба його не мала більшого наукового значіння. Першу дійсно чисту культуру гонококка виплекав др. Ернест Бумм¹⁾. Щоби довести її специфічність, Бумм, ушкоком платиногового дроту заціпив культуру на мочову цівку жінки, котрої мочополові проводи, при других оглядинах найдено нормальними. Розвинуло ся типове запалене мочної цівки і для йоговилічення треба було шість тижнів (о. с., р. 147). Досліджуючи різні особливости своїх культур, Бумм таким самим способом щіпив гонококка ще й другій жінці. Вислід був той самий, що і в першому случаю (р. 150).

Завважаємо, що ще перед двацятьма п'ятьма роками проф. Нейссер довів, до яких тяжких і поважних наслідків, іменно у жінок, веде та «невинна» гоноррея, про яку невіжі-люди і доси ще говорять з усмішкою; в науці давно вже нема двох судів. Ось що каже, напр. такий авторитетний спеціаліст у сьому предметови, як от згаданий вже Нейссер: «Я не вагаючись, за-

являю, що гоноррея, в своїх наслідках є недугою без порівняння небезпечнішою (*ungleich schlimmere*), як сифіліс, і я думаю, що в сїм згодять ся зі мною іменю усі гінекологи¹⁾. Вирочім і сам Бумм у передмові до своєї праці заявляє, що «гонорройне зараженє є одною з найважнійших причин тяжких недуг полових органів²⁾» — що однак не стало йому на перешкодї, щоби наразити на небезпечність такої недуги двоїх своїх пацієнток. Правда, після слів Бумма, в його пробах «повзято всі (?) міри остоорожности, щоб не заразити полових органів», але річ в тім, що «всі» отсі міри крайню непевні. Притім до дуже тяжких наслідків може повести гонорройне зараженє самих мочових проводів.

Дальший крок наперед в плеканю гонококка зробив др. Ернест Вертгайм³⁾, якому повелось виплекати чисту культуру на пластинках. «Для певного доказу — пише Вертгайм — що ростучі на пластинках кольонії є дійсно кольоніями Нейсерового гонококка, зовсім припо-

дно, треба було заціпити його на мочову цівку чоловіка⁴⁾. Вертгайм заціпив свої культури чотиром хорим паралітикам і одному ідіотови, трийцять дволітньому Ш. У ідіота Ш. «досить сильний вплив ропа намічав ся ще й через два місяці після заціплення⁵⁾. Дальших прсб Вертгайм не робив «через брак відповідного материялу⁶⁾».

Спосіб Вертгайма перевірили інші дослідники. Гебгард⁷⁾ з успіхом заціплював культури Вертгайма людям (подробиць у своїй праці Гебгард не наводить). Додатний вислід дали також проби Карла Менге: він заціпив гонококка жінці, яка мала ракову міхурно-піхвову протоку (фістулу); він заціпив також гоноррею другій жінці з опухом мозку, на два дні перед її смертю⁸⁾.

Але особливо широко були поставлені проби Фінгера, Гона і Шлангенгауфера⁹⁾. Вони заціплювали гонококки чотиривацятьма та-

¹⁾ Deutsche Med. Woch.

²⁾ Archiv p. p. 17, 28, 33—34, 37, 39.

³⁾ Завважу, що сей самий Вертгайм двічі втрикнув собі під шкіру чисті культури гонококків — обидва рази з додатним вислідом.

⁴⁾ Der Gonococcus Neisser auf der Platte und in Reincultur. (Berlin. Klinische Woch. 1892. N. 11. p. 238).

⁵⁾ Ein Beitrag zur Kultur des Gonococcus. (Centralblatt für Gynäcologie 1893. N. 8.

⁶⁾ Zur Biologie des Gonococcus (Archiv für Dermatol. und Siphilis. Bet. 28. 1884. pp. 304—306, 317—324).

¹⁾ Prof. Al. Neisser: Über die Nothwendigkeit von Spezialkliniken für Haut- und venerische Kranke. Klinisches Jahrbuch Bd. II. pag. 199.

²⁾ Op. cit. p. IV.

³⁾ Вступна замітка в Deutsche med. Wochenschrift, 1891, Nr. 50 («Reinzüchtung des Gonococcus Neisser mittels des Plattenverfahrens») Подібна стаття в Archiv für Gynecologie Bd. 42 (1892) («Die ascendirende Gonorrhoe beim Weib»).
⁴⁾ Ibidem.

Відтак представила депутація Намісникови другу справу, поручену їй руским клубом соймовим, а іменно справу надужити зі сторони властей політичних в напрямі обмеження конституційних прав загалу Русинів і руских товариств.

В останніх місяцях не було зовсім живого політичного руху між Русинами, однак де рух сей в якійсь формі проявився, стрічався з беззаконними перешкодами зі сторони властей політичних і їх органів. Старости зажають систематично віча, розв'язують безправно збори довірочні, пролікують їх аранжерів, ставлять безправно перешкоди статутарній діяльності руских товариств і інституцій.

Делегати руских послів предложили Намісникови спис найдрастичніших фактів з останніх часів в повисшій напраті і зажадали рішучо іменем рускої репрезентації і цілого руского народу, щоби положив кінець тій самоволі адміністрації і запобіг дальшим порушенням закону.

Намісник заявив на се, що наміряє стати лише на основі закону і берегти його ненарушимості і в тім згляді дав строгі інструкції старостам. Не стернить отже надужити і буде тут з всею строгістю поступати. В случаях, котрі дійшли до його відомості і котрі провіряв яко правдиві, видав вже зарядження і так прам. зніс вже розпоряджене старости в Раві рускій, котрим тойже з гори заборонив довірочні збори в своїм повіті.

Предложені факти розслідать рівнож і видасть відповідні зарядження. Діяльності руских товариств Намісник не хоче і не буде обмежати; так само і в справах страйків видав старостам зарядження, щоби стерегли інтересів працюючих і брали їх в охорону суїротив властителей там, де ті не додержують умов о винагороду праці. — З другої сторони буде однак з всею строгістю стояти за удержанем порядку і супокою в краю і для того виступати буде против проявів ширеня ненависти а спеціально при страйках стояти буде з всею строгістю за свободою праці.

Делегати заявили на се Намісникови, що нарід і суспільність руска бажає передовсім, щоби в краю панував стан правний і пошановане права, щоби Русини чули тов і бачили, що і они стоять під охороною закону — а тоді не буде причини до проявів ненависти. Впрочем і ині то, що закидують Русинам яко прояви ненависти, є переважно чисте стремлене руского народа до свого культурного розвитку, або слаба лише дефезивна суїротив значно сильніших проявів ненависти з противної сторони.

Авдвєнція скінчилась заявленем Намісника, що буде супротив руского народа берегти легальне поведєне властей політичних в краю.

Відтак удалась депутація до Маршалка краєвого гр. Бадєного і представила ему з того самого становища справу катастрофи градової з огляду на підмоги, які має ся уділити з краєвих фондів.

Маршалок заявив, що в справі тій буде рішати сойм, котрий буде скликаний около 20. вересня с. р., в предложенях однак що-до розділу підмоги стане Виділ краєвий на становську справедливості і не зробить кривди східним повітам краю. — При тій нагоді довідалась депу-

жко хорим, з дебільшого сухітникам, які повмирали через 3—8 день після заціплювання. Незвичайно цінний гістологічний матеріал доставив хорий Ф. Д. 21 літ, який вмер через 3 дні після заціплювання. „З огляду на короткий час процесу, що тягнув ся лише 3 доби, треба подивляти інтензивність процесу, який повів до таких глибоких гістологічних перемін.“

Гонорреа є одною з найчастіших причин ропного запалєня очий новонароджених дітей. Питанєм про відношенє гоноркокка до недуг очий в немовлят, займало ся багатьох дослідників. Є. Френкель заціпив запальні впливи хорих на очі трьом дітям, які мали небавом умерти. Одно з них жило ще десять день і в нього розвинулось типове ропне запалєне очий.¹⁾ Тішендорф заціплював гонорройні впливи хорих дівчат на очі вимарнілим дітям, в яких витворилось ропне запалєне очий з характеристичними гоноркокками.²⁾ Кронер заціпив слизисті, вільні від гоноркокків впливи вагітних жінок і положниць на очі шістьох дорослих сліпців (з негативним вислідом³⁾.

От така ще далеко не повна історія гоноррей з інтересуючої нас точки погляду. Тепер належало би мені перейти до заціплюваня

¹⁾ Bericht über eine bei Kindern beobachtete Endemie infectiöser Keratitis... Virchow's Archiv. Bd. 99. Heft 2 (1885) pp. 263—264.

²⁾ Verhandlung der 57 Versammlung deutscher Naturforscher und Aerzte in Magdenburg 1884. Archiv für Gynekologie Bd. 25. 1885. p. 114.

³⁾ ibid p. 113.

тація, що східні повіти не предложили ще справоздань о розмірах і висоті шкоди, що очевидно вплинути може дуже некорисно на висоту участі східної части краю в підмові так з фондів краєвих як і державних.

— **Вписи та всякі іспити** учеників низших класів всіх середних шкіл і школи вирав при учительських семінариях у Львові відложила краєва рада шкільна до дня 11. вересня (а не до 15. вересня).

— **Приїзд цїсаря до Львова.** Міска комісія відбула вчера засіданє, на якому раджено над прийєтем нашого монарха у Львові дня 13. вересня с. р. Ухвалено візвати президію міста, аби она запросила до участі всі місцеві власти урядові та конвєнторі всіх трєх обрядів, аби они поставили ся, щоби в прийєттю цїсаря взяли участь всі брацтва церковні для утворєня шпаліру. Міска комісія запросить до участі в шпалірі всі товариства і корпорації з відзнаками, прапорами і евентуально орхестрами. Крім того ухвалено отворити в комісариятах і в ратуші бюра, де мала би зголошувати ся горожанська сторожа до удержаня порядку і ладу в часі приїзду цїсаря. Члєни горожанської сторожи одержать синю червоні відзнаки. До горожанської сторожи можуть належати лише люди старші і поважні, які би справді своїм тактом і повагою могли удержати лад в часі загального ентузіазму.

— **В рускій наплиці коло скал в Бубниці** (за Болеховом) відбуде ся на Успеніє Прєсвь. Богородиці (27 н. ст.) торжественне рокове богослужєне, на яке місцевий парох запрашає. По богослужєню відбуде ся під славними скалами Бубниці народна забава.

— **Виділ Тов-а «Родина»** в Коломиї повідомляє, що великий вечєрок з танцями відбуде ся в сали каси опадности дня 1. жовтня с. р.

— **З Підгаєць.** В п'ятницю 28. с. м. о год. 4 з полудня буде устовний людвий концерт в Підгайцях на дохід основуючої ся селянської бурси — на котрий виділ філії „Прєсвьєтї“ запрошує.

— **Наданє презенти.** Намісництво надало презенту на парохію regiaе collationis в Бандрові о. Юліянови Нєгребєцкому, дотеперішному пароху в Токарні.

— **Рускій «Сокол» в Торговиці,** товмацкого повіта, засновано яко пожарну філію «Сокола» у Львові. Статут є вже затверджений.

— **Отворєне часткового шляху Львів-Самбір** на залізницї Львів-Самбір-австро-угорска границя. Дня 27. серпня с. р. передать ся до прилюдного ужитку частковий шлях залізничий Львів-Самбір будуючої ся п. к. залізничї державної Львів-Самбір-австро-угорска границя зі стациєю згл. перестанками: Львів, Сквили (перестанок), Ставчани, Любінь великий, Поріче задвірне (перестанок), Комарно-Бучали, Коропуж (перестанок і ладівня), Рудки, Хлончиці, Коношкн сімянівські (перестанок і ладівня), Калинів-Кайзерсдорф, Самбір. Стациї Ставчани, Любінь великий, Комажно Бучали, Рудки, Хлончиці і Калинів-Кайзерсдорф отворєно для загального руху. Перестанки і ладівні Коропуж і Коношкн сімянівські уряджено для руху особового (з висилкою пакунків за доплатою) і для руху това-

мягкого боляка, але на них я не буду спиятєсь по перше, заціплюваня его, після своїх наслідків, в порівнаню, невинні: дослідник заціпить хорому мягкий боляк на плече, бедро, або живіт, і через тиждєнь вилічить его; се-ж „пусте“ для хорого, а про те жива людска шкіра «найприроднійше місце плеканя» для мікроорганізму мягкого боляка, як каже др. Спачка⁴⁾. По другє заціплюваня мягкого боляка такі численні, що прийшлось би писати кілька печатних аркушів, щоби описати їх; такі щіплєня робили Гінтер, Рокор, Росолє, Бюзєне, Надо, Кюллерє, Ліндвурм, де Лука, Манніно, В. Бєк, Штраєв, Гюббенєт, Берншпрунг, Дюкрє, Крефтінг, Спичка і багато інших.

Перейдемо до сифілісу. Не заходячи далеко в старину, я вилочу його теорію лише з часів знаменитого французького сифілідолога, Филипа Рікора. Рікор розв'язав багато темних питань своєї науки і перебудував цілу будівлю тєнерології. Але у нього, розумієсь, не обійшлось без помилок. Одною з таких дуже сумних помилок було запевненє Рікора, що сифіліс у своїй другій стадії — незаразливий. Причина сеї помилки та, що Рікор, зробивши незлічими щіплєня венєрично хорим, не зважував ся експериментувати на здорових. Ми й займємось тепер історією спростованя сеї помилки Рікора.

(Дальше буде).

⁴⁾ Zur Aetiologie des Schankerbubo. Archiv für Dermat. und Siphilis. 1894 Bd. 28 p. 32.

рового в ціловозових наборах після умови за попередним зголошенєм. Перестанок Сквили тільки для руху особового і для висилки пакунків за доплатою в поїзді, а вкінци перестанок Поріче задвірне лише для руху особового з висилкою пакунків за послїплатою. Час приїзду і відїзду поїздів особових подано в розкладі їзди таб. VII а. — Яко найперші поїзди особові переходити будуть в дни отворєня шляху поїзд ч. 2111, який відходить зі Львова о год. 9 мін. 25 рано, а приходить до Самбора о год. 12. в полудни і поїзд ч. 2112, що відходить зі Самбора о год. 5. мін. 2 рано, а прибуває до Львова о 7. год. 35 мін. рано. — *П. к. Дирекція держ. залізниць.*

— **Загальний рух поїздів** межи стациями Волківці-Турільче-Гермаківка привєрєнено дня 23. с. м.

— **Розбишакний напад коло Синовідска.** На дорозі між Синовідском а Дубиною напад вчера якийсь невєсліджений досє розбишак на купця Райнгарца, який їхав візком разом зі своїм сином. Нанасник зажадав віддани грошій і грозив палкою в случаю відмови. Райнгарц дав єму 10 К, а другу десятку нанасник видєр єму з руки силоміць і ударив палкою по плєчах. Сина Райнгарца, який кричав на возі, ударив нанасник палкою по голові так, що аж черєп заломав ся. На щастє надїхав саме тоді якийсь фікер і розбишак утік до ліса. Обоє Райнгарців завєзєно до шпиталя, а жандармерія слідить за розбишакою. Межи прогульковцями в стрійських горах настав наслідком сєго нападу великий перєполох.

— **Кровавий багнет.** З Винник пидуть нам: В п'ятницю мвнулого тижня вийшло двох хлопців до ліса на гриби і найшли війсковий багнет. По супереччї, яка настала між ними о багнет, прийшло до бійки, яка скінчила ся кроваво для старшого з них 19-літнього Івана Щигельского Петрового. Коли Щигельский сїпнув свого супєрника 17-літнього Михайла Врєцьону, Врєцьона з лютоєстю вирвав багнет з рук Щигельского і пробив его в бік. Рана була глибока, а кров цюркот текла. Щигельский зміг вибігти на край ліса, але там повалив ся без пам'яті. Надбігли люди, відділяли его водою, почім відвєзєно его до Львова до шпиталю. Врєцьона сам зголосив ся до суду.

— **Огонь в Будапєштї.** Вчера о 7½ год. вечєром вибух грізний огонь в Будапєштї в 4-поверховій камєниці при ул. Керєлєшер. В тій камєниці містить ся один з найбільших магазинів фірми Гольдбергєр і займає весь партер, I і II поверх, а на III і IV. поверсі мешкають приватні сторони. Грізний єлємент сховаєв ся в сутєрєнах і в одній хвилі обняв сходову клітку, а звідєс розширив ся на цілу камєницю. Легко запальні предмети в магазині вибухнули полеміню і ціла камєниця виглядала неначє запалєний смолоскип. В тім часі було в камєниці около 170 осіб. Персонал магазина вратував ся без пригоди. Нещастє досягнуло лише мешканців III і IV поверхів Огонь на сходах не дозволив ратувати ся сею дорогою і кількадесят осіб кинуло ся до вікон від улиці. Тимчасом над улицю пожарна сторожа розвісила ратункові простирала. Перший зважив ся скочити з IV поверха якийсь грубий пан За его приміром пішло ще кількадесят осіб, але лише 13 осіб зіскочило щасливо; 9 осіб згинуло при зіскакуваню, 8 тяжко ранило ся, а дві особи легко. Кілько осіб згинуло в середині будинку, не знати точно; має їх бути 40 до 50. Всіх ранилих і попарєних осіб є 60. Огонь перекинув ся зов на сусідній будинок, але пожарна сторожа змогла его завчасу придавити. Велика небезпєчність грозила також шпиталєви св. Роха і людовому театрови. Шкода має вносити 4 мільони корон, а була обезпєчена на 2,800.000 К. Причиною огня були мабуть електричні дроти.

— **Цар у Відни.** N. fr. Presse доносить, що при кінци вересня с. р. приїде на 5 днів до Відня цар Микола з міністром заграничних справ гр. Лямбєдорфом.

— **Perpetuum mobile.**
Пливе людска філія
Пливе, поринає, —
Куди пливе й звідки,
Нїхто не відає.
Наколєсник.

— **З перемискої єпархії.** Презенти дістали оо.: Ник. Крайчик на Маковиско, Лев Набак на Нагірці, Діон. Домбровский на Висову і Ант. Клачійський на Морохів. — До канон. інституції візвані оо.: Волод. Левичкий на Грозьову, деканата жукотиньского, Лев Саламон на Чєстинї, Стеф. Тарнович на Розстайнє, Григ. Журавєцький на Дрогомишль і Ник. Паньковський на Устиянову. — Відпустку з перемискої єпархії до станиславівської дістав окінчений богослов Евг. Гисовський. — Правительство продовжило дотацию з реліг. фонда на дальший один рік для сотрудняка в Тяляві і призволила на таку саму дотацию для маючого ся надати сотрудняка пароху в Крукиничях.

Телеграмм

з дня 25. серпня.

Будапешт. Політичний настрій на Угорщині почасти спокійніший. Опозиція, в виду енергійного відкинення цісарем всіх її жадань, має вдоволити ся меншими уступками. Цісар має ще раз вівзати на авдивенцію гр. Чакіого і Апо-ніого.

Прага. Пос. Кльофач запросив на конференцію Молодочехів, чеських аграрників і чеський виконний комітет, аби нарадити ся над становищем, яке має ся заняти супроти угорських жадань.

Царгород. Змобілізовані баталіони редиців (краєв. оборони) в Прісренд в Македовії виявили ся зовсім безкарними. Вояки стріляли кілька разів на улицах, наслідком чого населене вельми занепокоїло ся. В тій справі консулі інтервентували у турецьких властей.

Кількох турецьких жовнірів в Монастирі ганьбило оноді на улиці італійського консуля в присутности турецьких офіцирів, які не старали ся боронити консуля. Італійській амбасадор вніс в тій справі ноту до Порти.

Париж. Фіаго доносить, що італійський король приїде до Парижа в половині жовтня, імовірно разом з женою.

Білгород. Король Петро з синами, князем Арсеном і міністром Машином виїхав ся в по-дорож по краю і найверше виїхав до Тополі.

— **Хто хоче приспорити Тов. св. Петра 300 К,** нехай замовить 1 випуск «Практичних проповідий до руск. нар.» З розпродажі 300 примірників відступаю половину (по короні від одного примірника) на Тов-о св. Петра, котре має на цілі пособляти бідним громадам в будові церков. Від Вас, ОО. Духовні, залежить, чи довго має Товариство ждати на жертву, так дуже в нинішних лютих часах потрібну. Ціна одного примірника з поштою 2 К.

Замовляти належить на адресу: о. М. Кінаш в Хоросві, п. Бродки. 62(4—5)

— **На українську Бурсу в Яворові** жертвували: Міщанська читальня «Просвіти» в Яворові 100 К, др. Стефан Федак, адвокат у Львові 100 К, п. Сидір Бриттан у Львові 100 К, п. Осип Лукашевський в Яворові 10 К, п. Роман Алексевич, радник суду в Угнові 10 К, о. Михайло Телес в Ожомлі 10 К, пп. міщани в Яворові: Евстахий Бриттан 10 К, Іван Харамбура 2 К, Микола Масюк 2 К, Бронислав Щирба 2 К, Стах Самборяк 2 К, Сенько Якубович 1 К, Іван Панчиний 1 К, Федір Кузич 1 К, Василь Тимкевич 1 К, Григорій Дакура 1 К, Стефан Бий 2 К, Микола Дакура 1 К, Осип Булан 1 К, Гаврих Харамбура 20 с., Іван Бикалович 20 с., Василь Хомик 20 с., Осип Харамбура 20 с., п. Ізабеля Васильковська в Перемишлі 2 К, п. Володимира Кміт в Яворові 2 К, п. Семен Кульчицький у Львові 3 К, о. Володимир Венгрінович в Наконечнім 2 К, о. Володимир Вербенець в Рогізні 1 К, п. Денис Кульчицький в Яворові 1 К, п. Олекса Кулинич в Бунові 2 К, п. Федір Прокопович в Коломві 1 К, о. Григорій Городницький 1 К, збірка в Залізнях на руки п. Ілві Медведког: п. Мартин Мойсеович 6 К, п. Лев Стефанович 2 К, п. Ілія Медведцький 2 К, п. Микола Пеліх 1 К, п. Юліян Іванович 1 К, п. Іван Моссоци 2 К, п. Іван Привчук 1 К, п. Іван Схилоский 1 К, п. Ізидор Садовський 2 К, п. Іван Білак 1 К, п. Анатоль Роздольський 1 К, п. Стефан Загавич в Калуші 10 К, д. К. в Яворові 3 К, п. Юліян Насальський, професор гімн. в Коломві 1 К. — Всім Вп. ПП. жертводавцям складає Виділ міщанської читальні «Просвіти» в Яворові велике «Спасибі» і просить загал нашої суспільности не забувати на бурсу в Яворові. — **Юрій Кміт**, голова. **Микола Масюк**, заступ. голови.

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації «Руслана» та в обох руських книгарнях у Львові.

Ціна примірника на веліновім папері вносить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.).

Читайте!

Повне видане Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА коштує лише 2 корони!

Товариство „Просвіти“ бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видає сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. „**ПОЕЗІЯ Т. ШЕВЧЕНКА**“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнійшою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських клясиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опу-сту. Висилає ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСВІТИ“ у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Читайте!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові

уділяє своїм членам на 5½% і 1% додатку на кошти адміністрації, за предложенем документів виказуючих достаточну гіпотечку.

ПОЗИЧКИ позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1,239,243 корон.

СПЛАТУ може бути тільки обезпечений тревало в «Дністрі» від огню.

Членом членський вносить 50 К, випусове 2 К. Число членів: 2,391 з 2,501 уділами на 125,050 К.

Уділ щадничі приймає «Дністер» і опроцентовує по 4% від ста. Сума вкладок на 1,256 книжочках 1,103,333 корон.

Вкладки розділяє ся частію на дивиденду для членів, частію на публичні добродійні цілі: на церкви, бурсі, захоронки, школи і т. д. На ті цілі роздано дотепер з Товариства кредитового 10,840 корон.

Чистий зиск в справах позичок уділяє Дирекція і агенти.

ІНФОРМАЦІЙ 31/12 1902. **ДИРЕКЦІЯ.**

Всілякі КУПОНИ

вильосовані

цінні папери

виплачує без потручення провізії або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного.

Найновіший твір

Л. Лопатинського

„ПАРАЦЯ“

комедія в 3 актах зі сльівами

(з побуту літників)

відзначає ся невичерпаним йовіальним гумором і жвавим діяльогом. Ся комедія збогачує знатно галерію типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуацій і характерів розмішена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедія надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії уполісдженим недотепою, але противно має нагоду посьміяти ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір посить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

Ціна 2 кор.

Набути можна у накладчика С. Горука у Львові, пл. Домбровского ч. 1, і в книгарнях.

Розклад поїздів залізничих:

Львів-Краків-Відень-Варшава-Вроцлав-Берлин, Прага-Карльсбад, Рим-Фльоренция-Венеция, Ціріх-Париж-Остенда, Київ-Одесса-Вильно.

Львів	1245	825	250	відїзд Львів пр.	231	130	840
	251	622	240	від. Львів пр.	1220	—	920
Краків	733	189	758	пр. Чернівці від.	703	—	131
	200	1000	1020	" Ясси "	1220	—	501
Відень	725	600	925	" Букарешт "	725	—	915
	935	1235	—	" Констанц. "	450	—	140
Варшава	1030	—	—	" Царгород "	1000	—	—
	650	224	938	пр. Краків відїзд	838	643	249
Вроцлав	911	—	—	пр. Варшава від.	761	—	—
	217	1053	556	" Вроцлав "	215	1005	622
Берлин	855	525	1119	" Берлин "	825	442	1130
	718	231	1000	від. Краків дв. пів. пр.	818	619	243
Прага	1222	645	302	пр. Прерів від.	337	124	1040
	1228	651	303	від. Прерів пр.	329	116	1034
Карльсбад	930	545	950	пр. Прага від.	725	620	1105
	437	931	*203	" Карльсбад "	1150	825	714
Фльоренция	345	940	615	пр. Відень дв. пів. від.	1215	1005	750
	—	—	735	в. Відень дв. пол. п.	—	—	845
Венеция	—	—	105	пр. Венеция від.	—	—	445
	—	—	634	" Фльоренция "	—	—	910
Рим	—	—	140	" Рим "	—	—	230
	825	825	1000	від. Відень дв. зах. пр.	720	525	710
Ціріх	531	—	633	пр. Ціріх від.	835	825	825
	715	—	545	" Париж "	—	708	1235
Париж	—	—	—	" Остенда "	—	—	845
	—	—	—	від. Відень дв. зах. пр.	—	448	—
Остенда	—	—	—	пр. Львів пр.	75	230	1030
	—	—	—	пр. Київ via Від-н.	814	834	1119
Вильно	—	—	—	" Одесса полоч. "	814	749	81
	—	—	—	" Київ via "	—	659	1119
Одесса	—	—	—	" Вильно Броди "	—	129	725
	—	—	—				

Увага! Посилічні поїзди сьміють довертам доком. Час сьвідомості вийсний.